

Op de bres voor het konijn

MARC JANSSEN

Het gaat slecht met de konijnen in Nederland. Waar natuurbeschermers uit de eerste helft van de vorige eeuw nog spraken over een ware konijnenplaag in de duinen, moet men nu goed zoeken om het laatste konijntje te ontdekken. Menig natuurbeheerder klaagt al jaren over het geringe aantal konijnen in de duinen. De natuur heeft eronder te lijden.

Het konijn is aangemerkt als een vrij bejaagbare diersoort (foto: Henk Harmsen).

“Konijnen zijn niet inheems in de Nederlandse duinen” wordt er vaak geroepen. Maar ze wonen er al sinds het ontstaan van onze duinen in de vroege Middeleeuwen en ze vervullen er een nuttige functie. Door hun “graaswerk” houden ze de plantengroei kort en ontstaat er een soortenrijke en kruidenrijke vegetatie. Het graven van holletjes en kuiltjes brengt vers en soms kalkrijk zand naar boven, waardoor er allerlei milieuverschillen ontstaan, en aanzetten tot verstuiwing. Het gevolg hiervan is dat er allerlei groeikansen ontstaan voor verschillende plantensoorten. Een duingebied met veel konijnen is meestal ook een gebied met hoge biodiversiteit, bovendien met een bijzondere soort: de tapuit. Die vogel broedt in konijnenholen.

Met de konijnen gaat het echter al jaren slecht in Nederland. De myxomatose in de jaren vijftig en de VHS in de jaren negentig van de vorige eeuw hebben een ware slachting veroorzaakt onder de konijnen.

Je zou van de hiervoor verantwoordelijke minister mogen verwachten, dat hij beschermende maatregelen neemt om de konijnenstand weer een beetje op peil te krijgen. Dat zou ten slotte getuigen van een goed natuurbeheer. Niets is echter minder waar. Minister Veerman heeft bij de vaststelling van de nieuwe Flora- en faunawet het konijn aangemerkt als vrij bejaagbare diersoort. Het konijn is op een uitzonderingslijst geplaatst. Als we de wetstekst erop nalezen, dan vindt de minister dat het konijn “niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd” en “in het hele land veelvuldig belangrijke schade aanricht”. Zeker dat laatste lijkt bij de huidige konijnenstand een zotte constatering.

Nu heeft de minister wel een beetje rekening gehouden met de natuur bij de vaststelling van de Flora- en faunawet. In Natuurbeschermingswetgebieden en Vogelrichtlijngebieden mag er weer niet worden gejaagd op konijnen. In Habitatrichtlijngebieden daarentegen is de jacht op konijnen wel toegestaan. Dit is zeer tegenstrijdige regelgeving.

Myxomatose

Myxomatose is een virusziekte waarvoor vooral Europese konijnen zeer gevoelig zijn. Van oorsprong komt dit pokkenvirus uit Zuid-Amerika waar het een vrij milde ziekte is voor de daar levende konijnen. In 1950 is de ziekte opzettelijk ingevoerd in Australië om een konijnenplaag te bestrijden. In 1952 dook het virus op in Europa en binnen enkele jaren was het hele continent inclusief Groot-Brittannië besmet. Het myxomatosevirus wordt verspreid door met name muggen en de konijnenvlo. Het ziektebeeld bestaat uit pussig ontstoken oogleden, bulten met vochtophoping en een ontstoken neus. De zieke konijnen worden blind en scharrelen verdwaasd door de duinen.

Nadat het virus in de jaren vijftig en zestig een ware slachting heeft aangericht onder de konijnen - en daarmee ook zichzelf ten gronde heeft gericht - is er een mildere vorm van het virus ontstaan. Bij deze mildere vorm worden de konijnen nog steeds erg ziek, maar genezen in sommige gevallen ook. In Frankrijk zijn zelfs varianten van het virus waargenomen die slechts ademhalingsproblemen veroorzaken.

Spaar het konijn, red de duinen

Voor de Stichting Duinbehoud is deze vreemde, hoogst vervelende en ongewenste positie van het konijn aanleiding om actie te ondernemen. Voor de actie *spaar het konijn, red de duinen!* hebben we van de donateurs al € 1800,- mogen ontvangen. Wij zijn blij dat u hiermee ons standpunt ondersteunt dat het konijn de status van beschermde diersoort moet krijgen om op die manier het herstel van de konijnenpopulatie te bevorderen.

VHS

Het Viraal Haemorrhagisch Syndroom (VHS) is een virus dat inwendige bloedingen en leveraantastingen veroorzaakt bij konijnen. Het besmette konijn stopt met eten en krijgt meestal (soms bloederige en stinkende) diarree. De ziekte is voor het eerst in 1984 waargenomen in China en dook in 1989 in Europa op. In korte tijd werd de konijnenpopulatie in de duinen, die zich net weer een beetje begon te herstellen van de myxomatose, gedecimeerd. De VHS-ziekte verspreidt zich zeer makkelijk via allerlei dieren (muizen, ratten, insecten) en zelfs via de uitwerpselen van deze dieren. Opvallend bij deze ziekte is, dat alleen konijnen ouder dan twee maanden worden getroffen. In sommige duingebieden worden dan ook regelmatig jonge konijntjes gezien, maar weinig oudere. Zorgelijk is het, dat bij de konijnen zich nog steeds geen resistentie heeft ontwikkeld tegen de VHS-ziekte. Vanuit die constatering is het verstandig om zuinig te zijn op volwassen konijnen (dus niet op gaan jagen). Want wellicht zit er een exemplaar tussen dat resistentie heeft ontwikkeld. Dat konijn moet zich kunnen voortplanten.

Het gaat al jaren slecht met het konijn (foto: Marc Janssen).

De volgende acties kunt u de komende tijd van ons verwachten:

- een advies voor positieverbetering van het konijn aan de politiek sturen,
- in overleg met terreinbeherende organisaties een actieplan ontwikkelen,
- onderzoek naar stimuleringsmaatregelen voor herstel van de konijnenpopulatie,
- publieksacties opzetten.

Wilt u deze actie ook ondersteunen dat kan door een bedrag over te maken op gironummer 4016298 o.v.v. actie: **Spaar het konijn!** Meer informatie vindt u op www.duinbehoud.nl. Bedankt voor uw steun!

MARC JANSSEN IS DIRECTEUR VAN STICHTING DUINBEHOUD.

Jacht op konijn moet stoppen (foto: Fred Hess).

Jacht

Jacht is een sport die door een beperkte groep jachthouders in Nederland wordt beoefend. Naast een stuk natuurbeleving, spanning en vakmanschap komt er ook een dosis culinaire deskundigheid bij kijken. Dit laatste maakt dat de jacht op konijnen veel aantrekkelijker is dan de jacht op verwilderde katten of ratten. Soms is de jacht in het kader van een goed natuurbeheer of schadebestrijding onontkoombaar en dan smaakt zo'n maaltijd met een gebraden konijntje extra lekker.

Een nadeel van de jacht is dat er dieren voor moeten sneuvelen. Dit is des te treuriger wanneer het gaat om dieren die het toch al zwaar hebben door ziekten of gebrek aan voldoende leefruimte. Om jacht te voorkomen zouden we eigenlijk de natuur meer ruimte moeten geven. Dan geef je de dieren meer leefruimte en is jacht overbodig. De konijnenjacht heeft de afgelopen jaren flink te lijden gehad van myxomatose en VHS. In jaren met weinig myxomatose (zoals halverwege de jaren zeventig) werden er in Nederland nog 400.000 konijnen per jaar afgeschoten, in 2000 waren dat er nog maar 78.000 en de laatste jaren nog minder.

